

Sygn. akt V CNP 8/13

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski

w sprawie ze skargi H. H.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego

w [...] z dnia 11 grudnia 2009 r.,

w sprawie z powództwa E. M.

przeciwko H. H.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 grudnia 2013 r.,

**skargę odrzuca i zasądza od pozwanego na rzecz powódki
kwotę 3 600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem kosztów
postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Pozwany w dniu 12 grudnia 2011 r. (prezentata Sądu) wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, tj. wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 grudnia 2009 r. oddalającego jego apelację, od wyroku Sądu Okręgowego w K., którym zasądono od niego na rzecz powódki łącznie kwotę 379 938,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami, jako wydanego z naruszeniem prawa materialnego i procesowego oraz konstytucyjnego prawa do sprawiedliwego i rzetelnego procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia szczególnego rodzaju.

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku przysługuje od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie są możliwe. Z kolei, stosownie do art. 424¹ § 2 k.p.c. w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, skarga przysługuje także od prawomocnego wyroku wydanego przez Sąd pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

Wniesiona przez pozwanego skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku została wprawdzie skierowana przeciwko orzeczeniu sądu drugiej instancji, jednakże wzruszenie tego orzeczenia było możliwe w drodze przysługujących stronie środków prawnych.

Przedmiotem postępowania w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem było bowiem żądanie zwrotu ceny zakupu nieruchomości, zatem w myśl art. 398² § 1 k.p.c. przysługiwało skarżącemu prawo do wniesienia skargi kasacyjnej. W takiej sytuacji przedmiotowa skarga mogła zostać wniesiona jedynie na

podstawie cytowanego wyżej art. 424¹ § 2 k.p.c. Oznaczało to z kolei, że skarga, na podstawie art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. powinna zawierać dodatkowy element, a mianowicie nie tylko wykazanie, że nie jest możliwa zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych, ale również, że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi. Obowiązkiem skarżącego było zatem wykazanie w skardze, że zachodziły takie obiektywne okoliczności, które uniemożliwiały mu zaskarżenie orzeczenia z zastosowaniem dostępnych środków prawnych. Wykazanie wystąpienia wyjątkowego wypadku uzasadniającego wniesienie skargi stanowi bowiem samoistny element skargi i należy do jej wymogów konstrukcyjnych, którego brak nie może być przez stronę naprawiony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2008 r., II BP 56/07, LEX nr 452485). Za wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., można przy tym uznać np. nieskorzystanie przez stronę z przysługującego jej środka zaskarżenia z powodu ciężkiej choroby, katastrofy, klęski żywiołowej lub błędnej informacji udzielonej przez pracownika sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006, nr 6 poz. 113). Natomiast za taki wyjątkowy wypadek nie może być uznana sytuacja, w której strona nie skorzystała ze środka odwoławczego, choć nie istniały w tym zakresie żadne obiektywne przeszkody. W szczególności obowiązku skorzystania z przysługującego stronie środka prawnego, w przedmiotowej sprawie - skargi kasacyjnej, nie wyłącza fakt odmowy zwolnienia pozwanego od kosztów sądowych.

Ten sposób interpretacji powołanego przepisu wynika z faktu, że ustawodawca, inaczej niż w art. 424¹ § 1 k.p.c., przyjął w nim możliwość wniesienia skargi, mimo niewykorzystania przez stronę przysługujących jej środków prawnych służących zmianie lub uchyleniu kwestionowanego przez nią orzeczenia. Przepis art. 424¹ § 2 k.p.c. stanowi więc odstępstwo od sformułowanej w jego § 1 ogólnej reguły, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku dotyczyć może wyłącznie orzeczeń sądu drugiej instancji i to tylko takich, których zmiana lub uchylenie w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie była i nie jest możliwa. O wyjątkowym charakterze tego przepisu świadczy ponadto jego redakcja, szczególnie w zestawieniu z treścią art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.,

w ramach której o dopuszczalności skargi decyduje kumulatywne spełnienie dwóch przesłanek, tj. istnienia wyjątkowego wypadku oraz występowania niezgodności z prawem mającej kwalifikowany charakter, gdyż wynikającej z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Możliwość skorzystania przez stronę ze skargi w omawianej sytuacji zależy więc zarówno od przyczyn niezgodności z prawem orzeczenia ocenianych w kontekście naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, jak i od przesłanek, z powodu których strona postępowania sądowego nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych do zaskarżenia orzeczenia.

Pozwany w ramach realizacji obowiązku nałożonego na niego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., w ogóle nie wskazał (a tym bardziej nie wykazał) przyczyny występowania wyjątkowego wypadku uzasadniającego, jego zdaniem, wniesienie skargi na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c., poprzestając w tym zakresie na stwierdzeniu, że zaskarżonym wyrokiem wydanym z naruszeniem prawa materialnego i procesowego oraz godzącym w prawa konstytucyjne, wyrządzona została szkoda stronie pozwanej i już z tego względu skarga podlegała odrzuceniu.

Niezależnie od tego skarga została wniesiona po upływie dwuletniego terminu (art. 424⁶ § 1 k.p.c.). Wyrok Sądu Apelacyjnego uprawomocnił się w dacie jego wydania tj. w dniu 11 grudnia 2009 r., skoro od niego nie przysługiwał zwykły środek odwoławczy (skarga kasacyjna przysługuje od prawomocnego orzeczenia). Termin liczony w latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu (art. 165 § 1 k.p.c. w zw. z art. 112 k.c.). Pozwany mógł więc wnieść jeszcze skargę w dniu 11 grudnia 2011 r., gdy tymczasem złożył ją osobiście w Sądzie Apelacyjnym w dniu 12 grudnia 2012 r., a zatem po terminie.

Ze wskazanych względów skarga, na podstawie określonej w art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c., podlegała odrzuceniu.

jw